

»ZA DRUGE SMO, NE ZASE«

Njegova življenjska pot se je pričela 20. avgusta 1895 v kmečki družini na Studencu pri Trebnjem. Pri štirinajstih letih je prišel v Novo mesto na gimnazijo. Po končanem šestem razredu leta 1914 je zaradi začetka prve svetovne vojne moral k vojakom. Služil je pri 17. pešpolku (»pri Janezih«) in kmalu postal podčastnik. Vsa štiri vojna leta je v zaupanju v Boga prenašal trpljenje in preizkušnje vojaka na fronti. Na Tirolskem ga je zasul snežni plaz in rešil se je skoraj po čudežu. Sam je dejal, da so bila dolga vojaška leta zanj dragocena šola: kot podčastnik se je naučil prijateljskih odnosov z možmi in fanti, kar mu je kasneje zelo koristilo pri delu z mladino in vsem duhovniškem delu.

Že v gimnazijskih letih je v svojem srcu sklenil, da postane duhovnik. Vojaško življenje ga je v tem sklepu utrdilo. Ko je leta 1918 utihnilo orožje, je vstopil v ljubljansko bogoslovje in po predpisanih letih študija in vzgoje je bil 10. julija 1921 posvečen v duhovnika. Eden od njegovih sošolcev je dejal, da v semenišču ni bilo bolj veselega in družabnega bogoslovca. Po novi maši je bil tri leta kaplan v Dragatušu v Beli krajini, nato pa še dve letih v Škofji Loki. Leta 1927 je postal kapiteljski vikar v Novem mestu, leta 1934 je bil umeščen za kanonika tamkajšnjega kapitlja, že od leta 1930 pa je bil profesor verouka na novomeški gimnaziji. Povsod, kjer je deloval, je bil priljubljen. Bil je goreč in moder duhovnik, velik ljubitelj mladine in skrben vzgojitelj. Kot vikar je ustanovil in urejeval župnijski list *Križ*, ki je povezoval vernike novomeške, šmihelske in prečenske fare. Deloval je tudi kot odbornik v dobrodelnih,

prosvetnih in vzgojnih društvih. Zaradi njegove delavnosti, vestnosti in poštenosti so ga vsi spoštovali. Lik pravega duhovnika je označil z besedami: »Za druge smo, ne zase.« Tega gesla se je vedno držal.

**VEROUČITELJ IN
VZGOJITELJ MLADIH**

Profesor Ivan Dolenc, ki je bil v letih 1939–1945 ravnatelj gimnazije v Novem mestu, v svojih spominih *Moja rast* (1973, 1991) z velikim spoštovanjem piše o Francu Keku kot veroučitelju, članu *njegovega* profsorskega zbora. 27. februarja 1944 je imel Dolenc na spominski svečanosti žrtvam, ki so padle med partizansko vladavo v Novem mestu (jeseni 1943), spominski govor, v katerem je spregovoril o Francu Keku kot veroučitelju. »Meni se zdi ena najtežjih nalog, ki more doleteti duhovnika, ta, da postane veroučitelj na srednji šoli ... Veroučitelj se večkrat prav težko uveljavi pred dijaki, posebno v višjih razredih, ki z bistrim očesom najdejo vse šibke strani na vsakem učitelju, prav posebno pa mnogi kritično gledajo veroučitelja. Treba je velikega znanja, široke razgledanosti in pedagoškega takta, da veroučitelj premaga predsodke proti sebi in proti svojemu predmetu. Tudi med profesorji gledajo nekateri tovariši veroučitelja postrani, češ, kaj pa je tebe treba bilo. Kek je imel vse potrebne lastnosti, da so ga cenili dijaki in profesorji; nič ne tajim, da sem si kot ravnatelj štel v srečo, da imam na zavodu takega veroučitelja.«

Že leta 1932 je začel zbirati dijake ter jih uvajal v delo Katoliške akcije, ki je mlade spodbujala k apostolatu in katoliški odločnosti. Mnoge je rešil verske mlačnosti in jih ohranil verne. Več mladih duhovnikov se

Franc Kek

(1895–1943)

1

Na pokopališču v Ločni v Novem mestu se je 22. oktobra 1994 zbrala množica pogrebcev: v blagoslovljeno zemljo so položili zemeljske ostanke mučencev – nad pol stoletja po njihovi nasilni smrti. 21. oktobra 1943 so partizani pobili sedemnajst uglednih Novomeščanov in drugih Dolenjcev, med njimi duhovnika Franca Keka, profesorja verouka na novomeški gimnaziji. V smrt so odhajali z molitvijo. Mrtve so morilci pometali v brezno. Po več kot petdesetih letih se je izpolnilo upanje sorodnikov in vseh miroljubnih ljudi, da bo le prišel čas, ko bodo lahko njihove zemeljske ostanke prenesli v blagoslovljeno zemljo. »Dolgujemo jim dostojen pogreb, zahvalo in občudovanje,« je dejal takratni novomeški prošt Jože Lap, ki je vodil žalno slovesnost. »Današnji pogreb ni samo spomin na rajne, temveč tudi molitev za žive, tudi za tiste, ki so delali in še delajo krivico, da bi našli modrost in spravo. Najhujša zaostalost je sovraštvo, zato molimo, da bosta zmagala ljubezen in sporazumevanje.«

2

3

4

5

6

7

mu je zahvalilo za milost duhovniškega poklica. Z dijaki je bil prijateljsko povezan med šolskim letom, pa tudi v počitniških mesecih. Vodil jih je na taborjenje na Kum, h Kolpi in k morju. Veliko svojih dijakov pa tudi drugih novomeških fantov in mož je pod italijansko zasedbo s svojim posredovanjem rešil internacije, lakote in smrti. Za interniranje je posredoval na tak način, da ni nikomur škodoval.

NAJVIŠJA ODLIKA – ČAST MUČENIKA

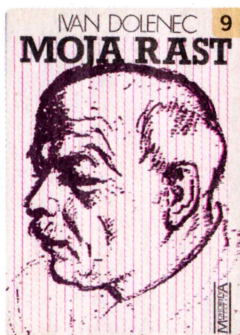
Po kapitulaciji Italije 3. septembra 1943 so Novo mesto zasedli partizani in ostali do prihoda Nemcev 21. oktobra 1943. Teh šest tednov partizanske vlade spada med najtežje čase, ki so jih doživeli Novomeščani med drugo svetovno vojno. Vsi so okusili strahote bombardiranja, mnogi bridkost ječe in grozo pobojev nedolžnih ljudi. Duhovnika Franca Keka so zaradi njegovega vpliva na ljudi partizani zaprli takoj po svojem prihodu v Novo mesto. Naslednji dan so ga izpustili, ga spet zaprli in ponovno izpustili. Grozo drugega in tretjega bombardiranja je preстал v ječi. V noči med 3. in 4. oktobrom so ga z drugimi jetniki odvedli v požgano graščino Breitenau pri Prečni, kjer so stradali in

prezebali. Zaman je čakal, da bi ga zaslišali. Prepričan je bil, da mu ne bi mogli dokazati nobene krivde. 15. oktobra so jetnike prepeljali v šolo v Birčni vasi. Tam se je 20. oktobra začelo »likvidiranje« jetnikov. Zgodaj zjutraj so odvedli osem jetnikov z oboroženim spremstvom v smeri proti Novemu mestu. Čez malo časa se je zaslišalo regljanje strojnice. Ko so partizani 21. oktobra slišali, da se bližajo Nemci, so v Birčni vasi izpustili kakih 70 moških in vse ženske, izbrali pa so 10 ali 11 moških in jih vzeli s seboj. Med njimi je bil tudi profesor Kek. Vodili so jih v gozd Padež, jih še isti večer postrelili in mrtve pometali v pet metrov globoko Mihovsko brezno pri Podgradu. Kronika Marijine kongregacije bogoslovcev in duhovnikov v Ljubljani navaja kot smrtni dan profesorja Franca Keka 21. oktober 1943. Na spominski podobici, izdani po njegovi mučeniški smrti, je zapisano: »Za vero in narod goreče si molil, vztrajno si delal, si grozno trpel in sveto umrl. Zdaj diči te božja najvišja odlika: slava in čast mučenika in našega vsem priprošnjika.«

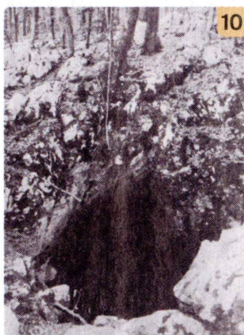
Silvester ČUK

8

9

10

11

1 Prof. Franc Kek. 2 Pešpolk *kranjskih Janezov* na bojišču. 3 Novomeški kapitelj, kjer je Kek deloval kot kanonik od leta 1927. 4 Prof. Kek je bil več del z dijaki. Mlade je spodbujal k apotalatu in katoliški odločnosti. 5 Profesorski zbor novomeške gimnazije. 6 Stara frančiškanska gimnazija. 7 Novomeška gimnazija, zgrajena 1912. 8 Krsta z ostanki 17 žrtev iz Mihovskega brezna. 9 Profesor Ivan Dolenc, v letih 1939–1945 ravnatelj gimnazije v Novem mestu, v svojih spominih piše o Francu Keku. 10 Deset metrov globoko Mihovsko brezno pri Podgradu, kjer je po mučeniški smrti obležal Kek. 11 Plošča na skupnem grobu (pokopališče v Ločni).